

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/134/2016
Identifikačné číslo spisu:	1406216723
Dátum vydania rozhodnutia:	25.05.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1406216723.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu T. W., bývajúceho v V., zastúpeného Mgr. Viktóriou Nagyovou - Tenkač, advokátkou so sídlom v Bratislave, Ružinovská 42, proti žalovanému Slovenskému rozhlasu a televízii Slovenska, so sídlom v Bratislave, 845 45 Mlynská dolina, o ochranu osobnosti a priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 16 596,96 eur, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 23 C 171/2006, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. decembra 2015 sp. zn. 4 Co 433/2013, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 16. decembra 2015 sp. zn. 4 Co 433/2013 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. júna 2013 č. k. 23 C 171/2006-318 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 16 596,96 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že o náhrade trov rozhodne samostatným uznesením p o právoplatnosti uvedeného rozsudku. Uviedol, že žalobca sa v žalobe domáhal, aby súd žalovanému uložil povinnosť poskytnúť mu primerané zadosťučinenie v podobe ospravedlnenia v znení totožnom s petitom žalobného návrhu a taktiež náhrady nemajetkovej ujmy v uvedenej výške. Poukázal na rozsudok zo dňa 25. júna 2008 č. k. 23 C 171/2006-152, ktorým žalobe žalobcu vyhovel, avšak Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „krajský súd“ alebo odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 31. marca 2010, č. k. 15 Co 481/2008-190 rozhodnutie okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol. V dovolacom konaní Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 27. apríla 2011 sp. zn. 1 Cdo 123/2010 rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 1. októbra 2012, č. k. 15 Co 269/2011-252 rozsudok súdu prvej inštancie v časti, ktorou bola žalovanému uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie, potvrdil, keď vyslovil, že uverejnená relácia v celom rozsahu a štruktúre predstavovala zásah do osobnostných práv žalobcu, ktorému tak vznikol nárok na poskytnutie primeraného zadosťučinenia podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka. V časti náhrady nemajetkovej ujmy rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie s nariadením, aby doplnil dokazovanie. Po doplnení dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že odvysielaním reportáže zo dňa 27. marca 2006 s názvom „P.“

v rámci relácie „T.“ - v ktorej žalobcu bezdôvodne spojili s krádežou a za zlodeja - prišlo do zásahu jeho osobnostných práv, pretože ten v danom čase vykonával funkciu riaditeľa Obvodného oddelenia PZ v B.. Išlo o osobu verejne známu v rôznych oblastiach sociálneho života a týmto konaním žalovaného prišlo k negatívnemu vnímaniu žalobcu v jeho okolí. Po právnej stránke okresný súd aplikoval § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a § 151 ods. 3 O.s.p. Konštatoval, že ak zadosťučinenie v o forme oneskoreného uverejnenia ospravedlnenia v denníku B. (uverejnené dňa 20. apríla 2012) nie je dostačujúce vzhľadom z dôvodu zníženia dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti, je namieste zmierniť vzniknutú ujmu priznaním náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ustálil, že v danom prípade zníženie dôstojnosti a zásah do cti žalobcu bol spôsobený tým, že predmetná reportáž bola odvysielaná verejnoprávnou televíziou s praktickým pokrytím na celom území SR, a ktorá oslovuje množstvo ľudí, ktorých zverejnené informácie prijímajú ako pravdivé a dôveryhodné a zásah mal tak širokú publicitu. Uzavrel, že žalobca je osobou vo funkcii, ktorá by mala zrejme vyššiu mieru kritiky, avšak pre akúkoľvek fyzickú osobu je dehonestujúca akákoľvek bezdôvodná spojitosť s krádežou a s označením z a zlodeja peňaženiek. Akcentoval, že ospravedlnenie vzhľadom na časový odstup 7 rokov je nedostačujúce, keďže nemalo požadovaný efekt a intenzitu.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom zo 16. decembra 2015 sp. zn. 4 Co 433/2013 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Konštatoval, že okresný súd vo veci vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu a správnym smerom, zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a na ich základe vyvodil aj správny právny záver, keď na vec aplikoval zodpovedajúce právne normy, ktoré aj správne vyložil a svoje dôvody náležite odôvodnil. Poukázal na článok 19, 26 ods. 1, 2 a 4 Ústavy SR, § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, článok 10 Európskeho dohovoru. Dodal, že žalobca bol v relevantnom čase osobou, vo vzťahu ku ktorej relácia, v ktorej bol označený za osobu nekalú a zlodeja peňaženiek vyznieva obzvlášť dehonestujúco, difamujúco, až kriminalizujúco, keď bolo v súvislosti s jeho funkciou dôležité zachovávanie princípov spravodlivosti, etiky, zákonnosti a dekriminalizácie spoločnosti. Vzhľadom na širokú publicitu uvedenej relácie taktiež nepovažoval primárnu formu zadosťučinenia - ospravedlnenie za dostačujúce. V spojitosti s výškou náhrady nemajetkovej ujmy poukázal na nález Ústavného súdu VI. ÚS 412/04 a okolnosti, rozsah, dĺžku a intenzitu zásahu do osobnostnej sféry žalobcu. O trovách odvolacieho konania nerozhodol s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 4 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) 29. marca 2016 dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Odňatie možnosti pred súdom konať videl v nepreskúmateľnosti rozhodnutia krajského (i okresného súdu). Následne namietal doručenie vyjadrenia žalobcu k odvolaniu žalovaného dňa 11. decembra 2015 (takmer po dva a pol roku od doručenia tohto vyjadrenia okresnému súdu) iba štyri dni pred verejným vyhlásením rozsudku dňa 16. decembra 2015. Prípustnosť dovolania dôvodil aj § 237 ods. 1 písm. a/ O.s.p., keď uviedol, že odvolací súd rozhodoval o veci, ktorú podľa zákona prejednáva a rozhoduje iný orgán. Dovolateľ namietal aj nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Žiadal rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo svojom písomnom vyjadrení žiadal dovolanie odmietnuť.

5. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu (žalovaný), zastúpená povereným zamestnancom, proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, dovolací súd postupoval v zmysle vyššie citovaného § 470 ods. 2 CSP a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 O.s.p. a § 238 O.s.p.

8. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platilo, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

9. V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Nejde ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné a nejedná sa ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Dovolanie preto podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

10. V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. bolo možné dovolanie odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi; tieto dôvody neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu dovolania. Osobitne treba zdôrazniť, že dovolací súd bez ohľadu na obsah dovolania a podstatu dovolacích námietok vždy skúma, či v konaní nedošlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. a tiež tzv. iným vadám konania, majúcim za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (viď § 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolacie konanie má prieskumnú povahu; dovolací súd v ňom dokazovanie nevykonáva (§ 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.).

11. Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd najskôr skúmal, či v konaní nedošlo k procesným nesprávnostiam, vykazujúcim znaky procesných väd v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p.

12. Dovolací súd vzhľadom na dôvod dovolania a svoju zákonnú povinnosť osobitne skúmal, či v konaní (ne)došlo k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a taktiež § 237 ods. 1 písm. a/ O.s.p., pričom dospel k záveru, že konanie je takouto vadou postihnuté.

13. O vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. išlo vtedy, keď sa účastníkovi odňala možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok.

14. Najvyšší súd v súvislosti s dovolacou námietkou týkajúcou sa porušenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. konštatuje, že už v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 156/2014 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 8/2016 uviedol, že „nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou je, že mu súd na toto vyjadrenie poskytne primeranú lehotu, ktorá nemôže byť kratšia ako päť dní“.

15. Vyššie uvedený judikát konštatoval, že v súlade s princípom „rovnosti zbraní“ (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) každá procesná strana musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči protistrane [viď napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESĽP“) vo veci Delcourt proti Belgicku z roku 1970]. V súlade s právom na kontradiktórne konanie musia mať procesné strany príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i oboznámiť sa so

všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené, s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim.

16. Predmetný judikát tiež poukázal na to, že EŠLP vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. EŠLP v tomto rozsudku dospel k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. EŠLP v tomto rozsudku výslovne neuviedol, v akej lehote má byť vyjadrenie k odvolaniu doručené odvolateľovi, zo samej podstaty argumentácie EŠLP ale vyplýva, že nevyhnutným je nielen to, aby sa odvolateľ mal možnosť oboznámiť s obsahom vyjadrenia protistrany k jeho odvolaniu, ale (zároveň) to, aby mal možnosť účinne vyjadriť sa v čase pred rozhodnutím odvolacieho súdu. Nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou teda je, že mu bude vytvorená procesná možnosť vyhotoviť svoje stanovisko tak, aby mal dostatok času na jeho prípravu. Podľa názoru najvyššieho súdu vyjadreného v uvedenom judikáte by preto mal súd doručovať odvolateľovi vyjadrenie protistrany k odvolaniu tak, aby medzi doručením vyjadrenia odvolateľovi a rozhodnutím odvolacieho súdu neuplynul čas kratší ako päť dní. Ak tak súd nekoná, má jeho postup znaky procesnej vady uvedenej v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

17. V danom prípade sa žalobca vyjadril k odvolaniu žalovaného v procesnom úkone doručenom na okresný súd dňa 25. júla 2013 (viď č. I. 333 a nasl. spisu). Žalobca v tomto úkone podrobne skutkovo a právne argumentoval a polemizoval s uplatnenými odvolacími dôvodmi žalovaného. Predmetný procesný úkon žalobcu zaslal odvolací súd žalovanému na vyjadrenie 1. decembra 2015 (viď úpravu pre súdnu kanceláriu založenú v spise na č. I. 342), predmetné vyjadrenie bolo žalovanému doručené 11. decembra 2015 (viď doručienka na č. I. 342).

18. Odvolací súd vyhlásil svoj rozsudok 16. decembra 2015.

19. Vzhľadom na to, že vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného bolo odvolacím súdom zaslané 1. decembra 2015 (žalovanému doručené 11. decembra 2015) a odvolací súd vyhlásil dovolaním napadnutý rozsudok (už) 16. decembra 2015, je opodstatnené konštatovanie, podľa ktorého odvolací súd v predmetnej veci konal tak, že svojím postupom založil procesnú vadu konania považovanú v čase jeho rozhodovania za znemožňujúcu realizáciu procesných práv (viď § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v znení do 30. júna 2016).

20. Najvyšší súd so zreteľom na vyššie uvedené konštatuje, že odvolací súd v danej veci nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (viď § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

21. Vzhľadom k naplneniu procesnej vady § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. sa dovolací súd nezaoberal obsahom ďalších dovolacích námietok.

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na

ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.